

Kassa, 1970. október 12. A Csemadok Kassai Járási Bizottságának újabb állásfoglalása, amelyben továbbra is kiáll *Őszinte szóval* című 1968. márciusi állásfoglalása és az abban foglaltak mellett.

ÖNTSÜNK TISZTA VIZET A POHÁRBA...,
de tiszta kézzel és tiszta pohárba

Az utóbbi időben néhány bíráló cikk jelent meg az Új Szó és a Nové slovo hasábjain járási bizottságunk 1968-ban elfogadott „Őszinte szóval” c. állásfoglalásával⁴³⁴ kapcsolatban. Annak ellenére, hogy állásfoglalásunk nem jelent meg egyetlen újságban sem, nyilvánosan vitatkoznak annak néhány – nem a legjobb szándékkal kiragadott – mondatával és azt a saját kényük és kedvük szerint magyarázzák, értelmezik. Sőt, attól sem riadnak vissza, hogy azt opportunistának, pártellenesnek és nacionalistának bélyegezzék.

Mivel az értelmezés joga elsősorban minket illet, a további „tisztá víz szándék és jóakarát” félreértéseinek elkerülése végett szükségesnek tartjuk hangsúlyozni, hogy:

I. Az „Őszinte szóval” c. állásfoglalás a CSEMADOK kassai járási bizottságának (és nem néhány embernek) javaslata a CSEMADOK, mint kulturális szövetség munkájának megjavítására.

II. Állásfoglalásunkat a központi bizottság 1968. március 21-iki írásbeli utasítása alapján készítettük és küldtük meg a CSEMADOK Központi Bizottságának valamint a tizenkét járási bizottságnak.

III. Állásfoglalásunk alfája és ómegája a kilenc pontban megfogalmazott javaslat, amely így hangzik:

1. Összehívni a CSEMADOK országos rendkívüli közgyűlését az év végéig.
2. Új programot és szervezeti szabályzatot előkészíteni [a] járási bizottságok bevonásával, amit az országos közgyűlés jóváhagyna.
3. Kérjük a CSEMADOK kerületi szerveinek a visszaállítását.
4. Új központi bizottság választását a járási bizottságok javaslata alapján, titkos szavazással. A központi elnök és titkár személyét az országos közgyűlés válassza meg titkos szavazással, az érvényes szavazatok 75%-ának elérésével.
5. A CSEMADOK apparátusában azonnali hatállyal vezessék be a szisztemizációt.
6. A járási titkárságok önálló gazdasági egységeket képezzenek.
7. A központi bizottságnak nem lehet tagja olyan személy, aki nem fejt ki aktív tevékenységet a CSEMADOK helyi vagy járási szervében.
8. A CSEMADOK választott szerveiben, a központi bizottságban, a járási titkárságokon nem lehet alkalmazni olyan személyeket, akik eddigi erkölcsi magatartásukkal (pl. nemzetiségi hovatartozás vállalása, anyanyelven történő oktatás példaadása, stb.) kompromittálták a csehszlovákiai magyarságot.

434 Lásd a 10. sz. dokumentumot.

9. Azok[at], akik a 8. pont ellen vétenek, a CSEMADOK Központi Bizottsága ne javasolja olyan politikai és közéleti funkcióba, amely a magyarsággal összefügg, vagy ilyen irányú tevékenység kifejtését célozza.

Az állásfoglalás bevezető része fenti javaslatunk helyességét hivatott indokolni. De vegyük sorjába[n]:

ad 1) A CSEMADOK rendkívüli országos közgyűlését javasoltuk összehívni főleg azért, mert nem volt olyan programja, amely egyértelműen és konkrétan meghatározta volna küldetését, célját és hivatását

ad 2) Mind a programot, mind a szervezeti alapszabályzatot javasoltuk a járási bizottságok bevonásával előkészíteni. Szorgalmaztuk, hogy a CSEMADOK legyen érdekvédelmi szervezet. Az érdekvédelem alatt viszont nem döntési és végrehajtói hatáskörrel rendelkező szervezetet értettünk (hisz nálunk ma már az elemi iskolás is tudja, hogy az csak alkotmányos szerv lehet és nem egy társadalmi szervezet), hanem kizárólag kulturális értékeink védelmét és fejlesztését.

Jól tudtuk, hogy kulturális szövetségről van szó, melynek megváltoztatására soha nem törekedtünk, nem lehet pártpolitikai, államhatalmi vagy gazdaságpolitikai funkciója. Programja azonban lehet. Ezt szorgalmaztuk is. Az észlelt hibák és hiányosságok szignalizálása az illetékes párt- és állami szervekhez véleményünk szerint nemcsak jogunk, hanem kötelességünk is. Úgy hisszük, hogy ezt elvárják tőlünk és ezzel is hozzájárulunk Csehszlovákia Kommunista Pártja politikájának következetes megvalósításához. Egyetlen érdekvédelmi szervezetet (kulturális érdekről van szó) szorgalmaztunk azért, mert határozott törekvések, sőt próbálkozások voltak különféle nemzetiségi szervezetek létrehozására.

ad 3) Kértük a CSEMADOK kerületi szerveinek a visszaállítását, mert hiányoltuk, hogy éppen ilyen fontos láncszem esett ki a szervezet életéből. Ezzel elvesztettük a kapcsolatot olyan lényeges szervekkel, mint a Csehszlovák Kommunista Párt kerületi Bizottsága, Kerületi Nemzeti Front, Kerületi Nemzeti Bizottság, melyeknek a CSEMADOK Központi Bizottságával éveken keresztül kapcsolatuk nem volt.

Ezt a fontos szervet a CSEMADOK Központi Bizottsága önkényesen számolta fel.

ad 4) Új központi bizottság választását javasoltuk a járási bizottságok javaslatai alapján, mert a múlt gyakorlata szerint a KB összetétele ellentétben volt a tagság területi megoszlódásával.⁴³⁵ Így fordult elő, hogy a CSEMADOK IX. országos közgyűlését követően a KB elnöksége 17 tagjából 14 pozsonyi volt, holott a CSEMADOK tagsága vidéken él és dolgozik. Nem beszélve arról, hogy ennek az elnökségnek a túlnyomó többsége egyetlen helyi szervezetben, vagy járási bizottságban sem fejtett ki említésre méltó tevékenységet. Kizárólag ez a szempont vezetett bennünket, amikor egyes elnökségi tagokat állásfoglalásunkban megneveztünk.

ad 5) A szisztemizáció bevezetésének fontosságához és helyességéhez, úgy véljük, ma sem fér kétség.

ad 6) Szilárd meggyőződésünk, hogy a járási bizottságok önálló gazdasági egységeként sokkal eredményesebb tevékenységet fejthetnének ki s ez aktívabb tevékenységre serkentené a járásokat.

435 Helyesen: megoszlásával.

ad 7) Helyesnek tartjuk ma is azt a javaslatunkat, hogy a CSEMADOK szerveiben csakis aktív CSEMADOK-tagok tölthetnek be funkciót.

ad 8) Ebben a pontban olyan elvnek az elfogadását javasoltuk, amely szerint a CSEMADOK választott szerveiben, a központi bizottságban és járási titkárságokon nem lehet alkalmazni olyan személyeket, akik eddigi erkölcsi magatartásukkal (pl. nemzetiségi hovatartozás, anyanyelven történő oktatás példaadása stb.) kompromittálták a csehszlovákiai magyarságot.

Véleményünk szerint a szocialista társadalom példás magatartást követel minden vezetőtől és minden tekintetben. Ezért természetesnek vesszük, hogy egy nemzetiségi kulturális szövetség vezetőjének példaképnek kell lenni a nemzetiségi hovatartozás és az anyanyelven történő oktatás tekintetében is, mert különben ellentétbe kerül saját magával, mint a rossz pap, aki vizet prédikál és bort iszik. Ugyanis a marx-lenini nemzetiségi politika szerint, melyet a CSKP is magáénak vall és hirdet, minden nemzet és nemzetiség egyenjogú. Aki nem meri vállalni saját nemzetiségét, nem hisz a marx-lenini nemzetiségi politikában és már azért sem élvezheti az általa képviselt dolgozók bizalmát.

Az anyanyelvi oktatás pedagógiai elv, helyessége igazolást nyert. Senkitől sem akarjuk megvonni azt a jogot, hogy milyen iskolába járattja gyermekét, de tőlünk sem vonhatják meg azt a jogot, hogy kulturális szövetségünk vezetőinek megválasztásánál ilyen kritériumot is javasoljunk.

ad 9) Ebben a pontban fogalmazott javaslatunk indoklására érvényesek az ad 8) alatti érvek. Ugyanis, ha a Nemzeti Front szervei a CSEMADOK-hoz fordulnak különböző funkciók betöltésére javaslatért, akkor azt azért teszik, hogy minden tekintetben példaadó magyar nemzetiségű dolgozót javasoljon.

Lőrincz Gyulát bíráljuk állásfoglalásunkban főleg funkcióhalmozás miatt. Lehetetlennek tartottuk, hogy egy ember legfelsőbb szinten és annyi funkcióban helyt tudjon állni. Nem volt szándékunkban kiközösíteni a politikai és közéletből, hiszen erre nem is éreztük magunkat illetékeseknek, csupán javasoltuk, hogy a saját, de főleg a közösség érdekében jó lenne, ha egynéhány funkciót átengedne a fiatal, arra érdemes, rátermett embereknek. Ebben mi semmi rosszat nem láttunk és nem látunk.

Számon kértük tőle azt is, hogy 20 éve képtelen volt odahatni, hogy akárcsak egy magyar nemzetiségű dolgozónk, vagy főiskolásunk került volna a moszkvai pártfőiskolára. Úgy ahogy azt hiányoltuk 1968-ban, hiányoljuk ezt ma is.

Az említett újságok cikkírói vádolnak és rágalmaznak bennünket „Őszinte szóval” c. állásfoglalásunkért. Szerintünk csak azért, mert le mertük írni azt, amit a CSEMADOK tagságának túlnyomó többsége mér évek óta mondott, hangoztatott különböző gyűléseken, konferenciákon, értekezleteken, stb.

Elismerjük, hogy az őszinte szó egyben kemény szó is és magán viseli a kornak, melyben íródott minden lendületét, hevesességét, stb. Ennek ellenére javaslatainkat jó és segítő szándékkal tettük az itt élő magyar dolgozók kulturális felemelkedése érdekében, hogy nagyobb tudás birtokában még hathatósabban segítsék szocialista társadalmunk építését.

Járásbizottságunk többsége kommunista, az volt 1968-ban és az ma is. A párt vezető szerepét soha nem vontuk kétségbe, sőt a párt vezető szerepének érvényre juttatását hirdettük és szorgalmaztuk 1968–69-ben is (írásbeli dokumentációval is szolgálhatunk). Járásbizottságunk mindmáig a marx-lenini elvet vallotta és vallja magáénak, ennek szellemében cselekedtünk a legkritikusabb időszakban is, amikor járásunk magyar vagy vegyeslakta falvaiban – ahol helyi szervezeteink vannak – fegyelem, rend és

építómunka folyt. Mindig törekedtünk hazánk nemzeti és nemzetiségi szoros együttműködésének megteremtésére. Járásunk magyar dolgozói internacionalista hűségükről tettek tanúságot 1968 augusztusában is.

Az elmondottakból világosan kitűnik, hogy az említett cikkek írói nem helyesen értelmezték állásfoglalásunkat, illetve javaslatainkat, ami ellen a leghatározottabban tiltakoztak és vádjaikat visszautasítjuk.

Befejezésül talán még ennyit. A szocialista társadalmi fejlődés egyik lényeges hajtóereke, előrelendítője az építő kritika. Állásfoglalásunkban javasoltunk, bíráltunk és érveltünk a CSEMADOK-ban észlelt hibák és hiányosságok kiküszöbölése érdekében. Úgy gondoltuk, hogy jogunk van véleményt mondani azokról, akik éveken keresztül képviseltek bennünket. Elvhűek voltunk Novotný előtt, alatt és után. Elvhűségü[n]kről tanúskodik számos felszólalás, újságcikk, beszélgetés stb. Jó lenne, ha szálkakeresés helyett végre befelé is néznének egy kicsit, mert az az érzésünk, hogy volna sepregetni való saját portájukon is.

Egyes cikkekről a véleményünk az, hogy a marxista-leninista elvek és módszerek deformálásával állnak szemben. Tartalmában, elveiben és megjelenésének módszereiben hibás írásoknak tartjuk. Időzített akció, a CSEMADOK munkájának aláaknázásával egyenlő, egy olyan történelmi pillanatban, amikor az itteni magyar dolgozó nép a népszámlálás felé irányítja figyelmét. Ez a bomlasztási kísérlet fásultságba és defetizmusba⁴³⁶ döntheti a CSEMADOK tagságát a népszámlálás idejére. Beláthatatlan következményekkel járhat mindannyiunk számára és kárára. Egyes írásokat hibásaknak, felelőtleneknek és tekintetnélkülieknek tartunk. Alacsonyrendű célokat szolgálnak.

Kassa, 1970. október

A CSEMADOK Járási Bizottsága
K a s s a

FKI, Csemadok irattára, E-XII-295, géppel írt másolat

124

Pozsony, 1970. november 4. Varga János, a Csemadok KB titkára által a szövetség központi szerveiben végrehajtandó tisztogatásokra előterjesztett javaslat.

Csemadok KB elnökségének XIV. ülése
1970. november 4.

J a v a s l a t

a Csemadok KB összetételében szükséges változtatások végrehajtására

436 kishitúségbe.